

sensu rationis spirituali, intelligitur natura humana, ac si dicteret: Si natura humana etiam integra, ex se non erit ipsa atque sufficiens sua sola virtute ad diligendum Deum, & recte operandum, absque influxu viuis, sive auxilio gratiae divinae, quomodo illud agere potest, cum per peccatum corrupta & extenuata est?

DISPUTATIO V.

De statu Naturae Reparatae.

Hec est quartus naturae humanae status, in quo nunc verfamur, & in quo per Christi gratiam a peccato liberari, & factum confugni possumus. Pauca autem de illo hic occursum dicenda, quia exacta illius explicatio ad Tractatum de gratia, vel de incarnatione pertinet.

ARTICULUS I.

An primi parentes peccati sui vestram & eternam salutem confundit fuerint?

Ratio dubitandi sumitur ab exemplo Angelorum, qui has via concessa non est ad renitentiam peccati obtinendam: item enim iudicandum videatur de hominibus in statu innocentie peccantibus: tum quia tanta facilitate potenter cavere peccatum ac Angeli; tum etiam quia non minoribus donis & beneficiis fuerunt a Deo praeveniti. Unde olim Encratitus dixerunt, Adamum non fuisse per penitentiam a peccato suo liberatum. Tatianus vero dixit Adam & Evam damnatos esse, ut referunt Augustinus haresi 23. Epiphanius haresi 4. Eusebius lib. 4. Historia cap. 25. & Alphonse a Castro, verbo Adam, haresi 1. Aliqui etiam ex Scriptoribus Catholicis antiquis, qui librum Sapientie ut canonicum non admitebant, rem habent dubiam & incertam esse dixerunt, quia extra illum librum nihil de hoc re in Scriptura facia inventur. Ita opinio est Rupertus lib. 1. Genes. cap. 30. & 31. Pro vera & Catholicis sententiis declaratione

Dico primo, Adamum per penitentiam peccati sui veniam fuisse consecutum, & in gratiam Dei reditum. Probatur conclusio ex Scriptura: dicit enim Sapient. 10. Hoc (id est sapientia) illum qui primus formatus est a deo Pater orbis seruorum, cum filius esset creatus, confortans & edidit illum a delito suo: id est a peccato suo illum liberavit, & in gratiam restituisti, non enim alter homo a peccato educitur. Unde licet ex hoc loco non colligatur evidenter Adamum esse beatum, bene tamen illum a primo peccato fuisse iustificatum; cumque Tridentinum fess. 4. definiter librum Sapientie esse canonicum, de fide certum est, Adamum fuisse prima transgressionis veniam fuisse affectum. Quod etiam colligitur de Apollolo 1. ad Corinth. 15. dicente: Sicut in Adam omnes moriuntur, ita & in Christo omnes vivificabuntur. Ex quo inferit Ireneus infra citandas, quod si filii Adae per Christum liberantur, multo magis ipse Adam liberatus fuit. Nam cum Christus venerit ad expungandum demonem, & quos tenebat captivos, Adamum scilicet, & filios suos, redimendos, in iustum videbatur, filios Adae, & non parentem ipsum a captivitate liberare.

Accedit huius SS. Patrum, qui id unanimi fere consensus affirmant: Ireneus enim lib. 3. c. 37. ait quod Adamus transgressus est panierenium: panierenium autem largior benignitatem suam Deus. Et hanc penitentiam dicit ostendit Adamum, faciendo sibi ciborum ex filiis suis, quia carnem possent affigere. Afferit etiam ibidem, ut qui contradicunt fratres Adae, consequenter dicere, non invicem Christum eum perdiderat. Tertullianus vero lib. 1. contra Marcionem cap. 25. ait Deum non male-dixisse Adam nec Evam, ut resurrexisse candidates, ut confessione relevos. Gregorius lib. 6. Epist. 31. alias c. 195. dicit quod Adam per penitentiam ad vitam reali. Augustinus denunt, Epiphanius, & alii erroris dannant Encratitum id negantes, ut videtur est apud Alphonsum Castro citatum.

Indicia vero seu conjectura huius veritatis tres afiguntur posse, una ex parte Dei, alia ex parte Christi, & tercia ex parte ipsius Adami, quas refert Suarez lib. 4. de amissione statu innocentie c. 9. Deus enim post lapsum benignissime trahavit Adamum, & magnam ejus curam gerit, illum ad penitentiam provocando, corrigitendo, & leviter puniendo, ut eleganter expendit Chrysostomus homil. 7. ad populum sub fine. Verisimile etiam est, Adamum post peccatum exprimam fidem Christi Redemptoris habuisse, ac in eo sperasse. Ille demum post peccatum magnam in mutationem expertus est: vidit enim sedem & privilegios justitiae originalis, Paradisi terrena habitationem, Angelorum confortio & familiaritate, aliisque innumeris gaudis & privilegiis, quibus in felicissimo innocentie statu fruatur, privatum esse: quia vehementer illum ad penitentiam provocauit, ut unusquisque facile considerare potest.

4. Addit Pererius lib. 6. in Genesim, ad illa verba: Fecit

quaque Dominus Deus Adae & uxori ejus tunicae pellicatae, & induit eum, Deum eo vestitu indicate voluisse, quemadmodum Adamus, & quibus peccatorum, nuditatem anima sua, ob iustitatem peccati obtegere deberet. Etenim pelles mortuorum animalium figurabant virtutem penitentiam, per quam moriendum est peccatis, omnesque carnales & terrene cupiditates, spiritus virgo perdonanda ac mortificanda sunt. Sola enim penitentia rite perfacta, idoneum esse potest peccatorum integrum, de quo licet intellegere illud quod dixit David: Beati quorum remissa sunt iniuriae, & quorum salsa sunt peccata.

Ad rationem vero dubitandi initio adductam, quare sci-licet Deus homini peccanti locum penitentiae concessit, non vero Angelo, responderet Gregorius Magnus lib. 4. Mor. cap. 9. his verbis: „Dicas ad intelligentem creaturas Deus te fecerat, angelicum videlicet & humanaum: utramque vero superbia perculsi, sed una regnum carnis habuit, alia vero nihil infirmum de carne gelavit: misericordia ergo Creator, illam ad te debuit reducere quam in perpetratione culpa ex infirmitate aliquid conitit habuisse, & eo amplius debuit apostolam Angelum repellere, quo cum a perfiditia fortitudine corruist, nihil infirmum ex carne gelavit.”

Dico secundo, Adamum salutem eternam consequentem esse.

Colligitur ex Scriptur. Sapient. 9. ubi sic dicit: Por sapientiam sancti sunt quicunque placuerint tibi Domine a principio. Quorum primus Adam numeratus versu sequenti, hi, his verbis: Haec illius qui primus formatus est a Deo. Non solet autem Scriptura ita loqui de mortuis in peccato mortali, & dannatis, diceret illos placuisse Deo.

Favent etiam SS. Patres, praesertim Ireneus lib. 3. ad versus hereticorum cap. 34. & sequentibus, ubi quatuor rationes seu congruentias infinita, ad hanc veritatem fundendam. Prima, quia aliquo Dene vel infirmum vel iustus videbatur, si filios eripuerit & capivitatem Diaboli; & Protopatrem in eius vinculis reliquist, & antiquis ille hostiis adversus Christum gloriaris posset, si prima ipsius spolia apud eum remanerent. Secunda, Deus non maledixit Adamo & Eva, sed tantum terra & serpenti: Ergo non est verisimilis Adamum & Evam aeterna damnatione fuisse additio. Quam rationem innuit etiam Tertullianus conclusione precedentis relatas. Tertia: Christus plenam & absolutissimum de morte victoriam reportavit: Atqui non fuisse plena Victoria, nisi liberatus iussit ille cui primus mors dominata est: Ergo Adamum Christus liberavit. Quarta: Deinde Christum Patrem optimam, priorem ovem suam aberrantem & pereuntem querere & salvare. Unde sic concludit: Illi qui contradicunt salutem Adae, nihil proficiunt, nisi quod semper ipsos hereticos & Apostolos faciunt veritatem, & advocatos se serpentis & mortis offendunt.

Similia habent alii SS. Patres: Nazianzenus enim orat. 31. 8 de Adamo & Eva ait: Utrumque serpens decepit, umerum Christus posse sua salute donavit. Hieronymus in cap. 1. Epist. ad Ephesios: Adam e paradiso ejetus, per Salvatorem revocandus erat. Hilarius in Psalm. 119. Adam venit reveratur, & glorificatur in Christo est. Augustinus de peccatorum meritis cap. 34. de primis hominibus dicit: Post peccatum justa viscerunt, merito creduntur per Domini sanguinem ad extremo supplicio liberari. Et Epist. 99. ad Eudionum assert: Ecclesiastē fere totam confitente, Christum, cum ad inferos descendit, inde Adamum liberasse.

Demum, Christum in monte Calvario, ubi Adam sepulturam est, fuisse crucifixum, ut primi parentis reliquias sanguine suo rigaret, eique jus immortalitatis, & spem resurrectionis, & consequente salutis tribueret, quadam traditio fuit apud Sanctos Patres: Origenes enim tract. 35. in Matthaeum hec scribit: „Venit ad me traditio quadam: talis, quod corpus Adae primi hominis ubi sepulturam est, ubi crucifixus est Christus: ut fecit in Adam omnes morti-riuntur, sic in Christo omnes vivificantur: ut in loco illo, qui dicitur Calvaria locus, id est locus capitum, & caput humani generis resurrectione inveniatur, cum polo universo, per resurrectionem Domini Salvatoris, qui ibi ipsi passus est & resurrexit. Inconveniens enim erat, ut cum multi ex eo repudiatione acciperent peccatorum, & beneficium resurrectionis consequerentur, non magis ipse Pater omnium hominum, hypomodi gratiam conserueret.” Item Hieronymus Epist. 17. quam nomine Paula & Euthochii ad Mærcellanum scribit, de Hieronymis loquens haec habet: in hac urbe immo in hoc tunc loco, & habita dictu & mortuus est Adam; unde & locus in quo crucifixus est Dominus noster, Calvaria appellatur; scilicet quod ibi sit antiqui hominis Calvaria condita: ut secundus Adam, id est Christi sanguis de Crux siliens primi Adam & jacens protoplasta peccata dilueret; & tunc sermo illi Apostoli completeret: Excise qui dormis, & exire a mortuis & illuminabis te Christus. Demum Augustinus sermon. 71. de tempore: Etiam (inquit) hoc antiquorum relatione refertur, quod & Adam primus homo in ipso loco ubi Crucifixus est, fuerit aliquando sepultus; & ideo Calvaria locum dicitur esse, quia caput humani generis ibi dicitur esse sepultum.

Et ve-

De statu Naturae Reparatae.

329

Et vero, fratres, non incongrue creditur quod ibi erat sit medicus, ubi iacebat agrotus. Et dignum erat, ut ubi occiderat humano superbū, ibi se inclinarer divina misericordia; & sanguis ille prestitus etiam corporaliter sanguinem antiqui peccatoris, dum dignatur stillando contingere, rediret credatur.

Quod diximus de justificatione & glorificatione Adami, eadem fera certitudine de Eva sentiendum est, nam licet Scriptura, Sapient. 9. & 10. de solo Adamo mentionem faciat, aliqui tamen ex Patribus supra citatis, de utroque loquuntur. Ratis etiam suffragatur: Dicit enim Christum eripere de manu hollis illam singularem perfidiam quam damon decepit, & per quam virum eum superavit: si enim adiacerit serpenti subiecta esset, res fluctuari juxta serpentes nequitum, & non iuxta voluntatem Dei, & sic Deus esset quodammodo a serpente liberatus. Unde Hugo Victorinus verba illa Dei ad serpentem: Inimicities ponam inter te & mulierem, ipsa concreta caput tuum, exponens, ex illis colligit, Evans redit illi Dei amicitiam, & damonem tandem viceisse.

ARTICULUS II.

An homines in statu naturae reparatae per Christum, intonsorem, & plura ac majora merita habeant, quam habuissent in statu innocentis, si perseverarent?

9. Partem affirmant tenet D. Bonaventura in 2. dist. 29. art. 3. q. 6. Gabriel ibidem art. 5. & Pererius lib. 5. in Genesim dicit de gratia status innocentie, q. 5. propositio ne 3. ubi sic ait: Probabilis conjectura arbitrio, plus gratia dari hominibus in statu legis Evangelie, proper Christi adventus ac merita, quam in statu innocentie suffit datum. Si enim dignitas status innocentie requirebat, ut multum gratie daretur dominus in eo statu veritatis: multo magis id exigit dignitas status Evangelici, cuius auctor & conditor est Christus, cuius infinita merita jure suo exposuit, ut plus gratia proper ipsum debeat homini, quam suffit ei proper dignitatem status innocentie tribuendum. Unde Christus dicebat Joann. 10. Ego veni ut vitam habeant & abundaverint. Et Apostolus ad Rom. 5. comparans peccatum Adae cum gratia Christi, sit non sicut deficitum Adae, ita fulle Christi donum, sed hoc fulle illo abundantius, & ubi abundavit, superabundans gratiam. Unde Bernardus in sermone super huc verba Apocal. Signum magnum apparet in eis, hoc scribit: „Vobeamen nobis vir unus & mulier una nocere, sed gratias Deo, per unum nihilominus virum, & mulierem unam, omnia reu-stant, nec sine magno labore gratiarum: neque enim sicut deficitum, ita & donum, sed excedit dominum & abundantiam beneficij magnitudine. Sic nimis prudentius clementissimus artifex quod qualitatem fuisse non confredit, sed utilius omnino reficit, ut nobis novum formaret Adam ex veteri, & Evam transfun-deret in Mariam.”

Hac opinio probabiliter non caret, eique adhaerere videatur Serra infra quest. 95. art. 5. ubi expomis conciliacionem illam. D. Thomas, qui assert quod opera primi hominis fuerint efficaciora ad merendum, quam nostra, subdit: Hoc conclusio intelligenda est de operibus primi hominis, & nostris, confundens ex vi conditionis ursusque statutis, nam se statu naturae lapsi in corruptione & infidelitate, remanet tamen in ea corruptione & infidelitate quantum ad carnem, non per quam servit legi peccati, ut dicitur ad Roman. 7. Remanet etiam quidam ignorans obscuritas in intellectu, secundum quam, ut etiam dicitur ad Roman. 8. quis crevit secundum operes nostris nefas, & per operes nostris iniquitatem, & impunitatem, & impossibilitatem gloriae, que in Christi inchoata est, & per Christum nobis acquisita peruenit, conformata primi passionis ejus: unde operes quod ad tempus ejus possibiliter in nostris corporibus remaneant, ad impossibilitatem gloriae promovendam conformiter Christo. Quam etiam rationem infinitam inquit Tridentinum fess. 5. cap. 5. ubi docet, quod quamvis per baptismum reatus omnis peccati originalis penitus tollatur, remanet nihilominus baptizatus concupiscentia, seu fomes peccati, qui ad agnoscere in nobis relitus est: cum, telle Apostolo, non con-sonet, nisi qui legitime certaverit. Hoc in confessione

10. Dico breviter, si statu innocentie durasset, communis quidem ac vulgaris hominum multitudine, intentorem gravatum, & plura ac majora merita habuissent, quam ordinarie in hominibus lapsi commun modo viventibus inventari. Nam etiam dicit S. Thom. 1. a quest. 109. art. 9. Littera natura humana per gratiam sanctorum quantum ad carnem, & merita, & confundens ex vi conditionis ursusque statutis, remanet tamen in ea corruptione & infidelitate quantum ad carnem, non per quam servit legi peccati, ut dicitur ad Roman. 7. Remanet etiam quidam ignorans obscuritas in intellectu, secundum quam, ut etiam dicitur ad Roman. 8. quis crevit secundum operes nostris nefas, & per operes nostris iniquitatem, & impunitatem, & impossibilitatem gloriae, que in Christi inchoata est, & per Christum nobis acquisita peruenit, conformata primi passionis ejus: unde operes quod ad tempus ejus possibiliter in nostris corporibus remaneant, ad impossibilitatem gloriae promovendam conformiter Christo. Quam etiam rationem infinitam inquit Tridentinum fess. 5. cap. 5. ubi docet, quod quamvis per baptismum reatus omnis peccati originalis penitus tollatur, remanet nihilominus baptizatus concupiscentia, seu fomes peccati, qui ad agnoscere in nobis relitus est: cum, telle Apostolo, non con-sonet, nisi qui legitime certaverit. Hoc in confessione

11. Prima pars huius conclusionis probatur: In statu naturae lapsi, & per gratiam Christi reparata, vulgaris & communis hominum multitudine, sequitur impetu naturae corrupta, pluraque committit peccata, quibus ponit obicem divine gratiae, & merito vita exterior, quia nimis, licet secundum conatur, quem coniugio esse maiorem in ea que minoris virtus est: sicut etiam dicitur de comparatione bonorum novi & veteris testamenti.

12. Prima pars huius conclusionis probatur: In statu naturae lapsi, & per gratiam Christi reparata, vulgaris & communis hominum multitudine, sequitur impetu naturae corrupta, pluraque committit peccata, quibus ponit obicem divine gratiae, & merito vita exterior, quia nimis, licet secundum conatur, quem coniugio esse maiorem in ea que minoris virtus est: sicut etiam dicitur de causulis Pelagianis notam inuitur.

X 5

Idem

remanet tamen in ea corruptione & infidelitate quantum ad carnem, per quam servit legi peccati, ut ait S. Thom. 1. 2. quest. 109. art. 9. E contra vero in statu innocentie, cum nulla effet concupiscentia, & corruptione carnis ad peccandum inclinans, homines minores & rariores peccandi occasionses, & plures bene operandi habuerint, subindeque rarior peccalent, quam in statu naturae corrupta, & per conleguus in illis copiose gratia suave, nula obsecu in humana natura inventa, ut ait S. Thom. infra quest. 95. art. 4. unde cum quantitas meriti ex parte gratis attendatur, ut ibidem sit idem S. Doctor, si statu innocentie duraret, communis ac vulgaris hominum multitudine, plurae ac majora merita habuissent, quam ordinarie in hominibus lapsi commun modo viventibus inventari.

Quod vero in statu naturae lapsi, & per Christum reparata, magna sit iustorum & sanctorum multitudine, qui in intensitate gratiae, & in excellencia, multitudine, ac varietate meritorum, superant iustos & sanctos qui fulserunt in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris Martyribus, Consolatoribus, Monachis, ac Virginibus, qui mirabile vite genus duxerunt, & opera virtutum stupenda fecerunt. Hic enim plane videtur esse quasi proprii & singularis effectus incarnationis & redemptiois Christi. Et per hoc facile explicantur testimonii Scripturæ & SS. Patrum, a Pererio adducta, facileque intelliguntur quomodo Christus venit ut homines vita abundantius habeant, & ubi abundantavit in statu innocentie, si perseveraverint, patet in Joanne Baptista, Apotholos, innumeris

Disputatio Quinta,

Idem ante Calvinum docuerat Lutherus, praecepit in libro de servo arbitrio, quem idcirco Concilium Senense, contra ejus errores celebratum anno 1518. merito affirmat in Manichaeanum incidisse, quando Pelagianum vitare conatus est, ut solent heretici ab uno extreto declinare in aliud oppositum. Ejus Concili verba sunt in prefatione, longe post initium: „In errorem Marianum incidit Lutherus, dum nimis anxie & scrupulose devit Pelagium: metuens namque arbitrium cum Pelagio efforre, omne bonum opus quod est in homine, Deo tribuit, & divina gratia; nihil proflus libertatis arbitrii: siue tollens omnino liberum arbitrium Lutherus, factus est Manichaeus, dum refutavit esse Pelagianus.“

45 Secunda difficultas est, an gratia medicinalis Christi in eo distinguitur a gratia sanitatis, quod illa moveat & determinet liber arbitrii ad bonum; ita vero ejus nutum, seu motum, ac determinationem in statu innocentiae exparet, eique quantum ad efficaciam & usum subiectetur. Hanc enim esse generalem differentiam inter naturam innocentiae & naturam lapidis, ac separata, contendit Jansenius variis in locis, atque, hoc differunt esse doctrina de gratia ab Augustino tradite balim, veram clavim, qua aditus in scriptis ejus aperiuntur est; annulum qui ceterorum dogmatum catenam trahit; & veluti filum Ariadneum, quo nisi quis regatur, tota eius doctrina merus labyrinthus erit.

§. II.

Prima difficultas expeditur, errorque Lutheri & Calvini proferitur.

46 **D**ico primo: Gratia medicinalis Christi non necessitat volentiam ad consentium, sed in ea relinquunt differenti potest: subindeque fictitia est illa differentia, quam Calvinus inter gratiam medicinalem & gratiam sanitatis constituit.

Conclusio est certa de fide, definita in Concilio Senensi contra Lutherum, decreto fidei 15. ubi dicitur, non esse tale Dei trahens auxilium, cui res ipsi non possit; & in Tridentino contra Calvinum fess. 6. can. 4. his verbis: Si quis dixerit liberum arbitrium a Deo motum & exercitatum &c. non posse diffirentiam, si velit, anathema sit.

47 Favent etiam SS. Patres, presertim Augustinus, cuius auctoritate Calvinus suam dogma propagare maximum constat. Nam lib. de correptione & gratia, cap. 8. at quod gratia causat in nobis liberum voluntarium. Et de spiritu & lito, cap. 34. hoc scribit: Propterea ipsum vel le credere Deus operatur in homine; & in omnibus misericordia ejus praeservans nos: confitente autem vocacione Dei, vel diffirentiam ab ea, propria voluntatis est. Quibus verbis duo Augustini inter se conciliant, quae ab hereticis nullata arte faciuntur: alterum, Deum per gratiam suam efficaciter operari in nobis vello & credere, id est, quidquid boni agimus: alterum, Deum per gratiam suam efficaciter operari in se voluntate, id est, quidquid boni agimus: alterum, ita hoc operari, ut ramen gratis, parquam ea facit, diffirentiam polimus. Unde D. Propter lib. 2. de vocat. Gen. cap. 28., Deus (inquit) ad obediendum sibi ipsum velle sic donat, ut etiam perfeveratur illam portentam, quae potest non nolle, non auferat. Et similiter D. Thom. quodlib. 1. articulo 7. ad 2. „Deus movet omnia secundum modum eorum; & ideo divina moto a quibusdam participatur cum necessitate; a natura autem rationali cum libertate, propter hoc quod virtus rationalis se habet ad oppositam: & ideo sic Deus movet mentem humanae ad bonum, quod tamen potest hinc motioni resistere.“ Quibus verbis Sanctus Doctor conclusionem nostram & docuit, & probavit: Motus enim divina gratis, quamvis sit efficacissima, & infallibiliter inferat suum effectum, utpote a Dei omnipotenti, & infinita sua voluntatis efficacia defendens; attempatur tamen & accommodatur natura subiecti quod movet: quare sicut causas necessarias movere ad unum per modum naturae, non relinquendo in eis potentiam ad oppositum, quic hoc ipsarum naturae exigit; ita liberas movere ad unum per modum liberi, id est sub indifferenti judicio rationis; & cum potest ad oppositum, sicut earum conditio ac libertas expedit. Unde idem Doctor Angelicus q. 6. de malo art. 1. ad 3. recte etiam ad propositum dicit: quod Deus moves voluntatem immutabiliter propter efficaciam virtutis motientis, quae descrevit non posse (ecce efficaciam divina motionis, petitan non ex Dei praescientia, futuram nostra voluntatis consensum explorante, sed ex efficacia infinita diuinam voluntatis, ipsum in nobis efficiente) sed propter naturam voluntatis motu, quae indifferenter se habet ad diversas, non inducitur necessitas, sed manet libertas: ecce ejusdem motionis dulcedinem & suavitatem, naturae voluntatis accommodatam, qua non ludit, sed perficit libertatem, nec abscondit, sed relinquens differenti potest. Hinc Sacra Scriptura, ut hujus motionis efficaciam & suavitatem designet, gratiam Spiritus Sancti interdura

DISPUTATIO VI.

De statu Naturae Puræ.

Hic est quintus & ultimus naturae humanae status, circa quem celebris occurrit contra Jansenium disputatio & controversia, sequentibus articulis resoluta.

ARTI.

De Statu Naturae Puræ.

ARTICULUS L

An Statu Naturae puræ possibilis sit?

§. I.

Quibusdam premissis referuntur sententiae.

Suppono primo, quod status puræ naturæ duo importat, seu requirit, unum positivum, & alterum negativum. Positivum in eo est, quod natura humana habeat quidquid est in connaturali, seu debitum ex essentia sua principiis, puta suas omnes proprietates, habilitates, & facultates naturales, & concordum atque providentiam Dei sibi naturaliter debitam. Negativum in eo est, quod nihil habeat indebitum, five quod ab intrinseco non potest, five malum, five bonum: hoc est ut neque peccatum habeat originaliter sibi annexum, nonne reatum ex illo sequentem; neque etiam affecta sit aliquibus gratia donis, aut perfectionibus naturæ indebitis. Dixi ut non habeat peccatum originaliter sibi annexum: quia sicut infirmis corporis, & morbi, qui sequuntur ex naturali conditione, non excluduntur a statu naturæ pure; ita neque morbi animi, qui propter naturalem fragilitatem, aut libertatem usum contrahuntur, ab eodem statu excludendi sunt.

Duo ergo dicit status naturæ puræ, nempe naturam, & ejus puritatem: natura includit essentiam, & quæ debentur connaturaliter ratione essentiae, puritas excludit omnia indebita, seu ab essentia connaturaliter non potest, vel ut alii dicunt, omnia dona gratuita, quæ sunt duplicitis generis, quidam enim perficiunt hominem in ordine ad finem ipsi connaturalem, & operationes ordinis naturalis, ut donum integratis, de quo supra diximus: alia in ordine ad finem supernaturalem & operationes ipsi proportionatas, ut dona gratie stricte sumptu.

2 Suppono secundo, nunquam respila statum puræ naturæ fuisse; quia Deus omnes creaturas quas habentur condidit, ac finem & beatitudinem supernaturalem elevavit: immo Angeli simul cum natura gratiam sanctificantem in sua creatione adepti sunt, iuxta illud Augustini 12. de civit. cap. 9. Erat Deus in Angelis condens naturam & largiens gratiam. Primum quoque parentibus, simul cum natura, adoptionis gratia concessa est, iuxta illud Eccles. 7. Fecit hominem regnum, quod non solum de restitudine corporis, sed etiam animi, quæ est a gratia & caritate, intelligenti Sancti Patres, presertim Augustinus de correptione & gratia c. 10. idque Tridentinum fess. 5. indicavit, dicens, Adhuc peccando amissi sanctificationem & justificationem, in qua confitimus fuimus. Neque deest congratio: Nam cum gratia sanctificans in instanti infusionem donis sit, non opus fuit eius infusionem post creationis instantis differi; Neque enim tarda molimina Spiritus Sancti gratia, ut ait Ambrosius lib. 2. in Lucam.

3 Solum ergo difficultas & controversia est inter Theologos, an statu puræ naturæ possibilis sit, non solum de potentia Dei extraordinaria & absoluta (de hoc enim nullus dubitat, cum Deus absolute poterit hominem ad finem supernaturalem non ordinare, subindeque ipsum creare delectum gratia sanctificante, aliquip donis supernaturalibus, & ipsi indebitis) sed etiam de potentia ordinaria, seu ordinata, id est operante juxta naturalem rerum creaturarum inclinationem?

In cuius difficultatis resolutione partem negativam tenet Jansenius: Nam tribus libris integris, quos de statu naturæ puræ inscripsit, contendit primo, non potest homines experti peccati originalis, creari a Deo fine gratia sanctificante, quae est, inquit, ipsa caritas Dei super omnia; aliquip natura rationalis, mala, fulita, diforta, & perversa crearetur a Deo; quod ad errorem Manicheorum pertinet assertum quod Deus sit Autem alius naturae mala. Atque hoc tamquam unum de principiis sui doctrinae capitibus, omni potest modo, stabiliter conatur; & contrarium dicit fuisse unum de capitalibus erroribus Pelagi, ab Augustino collatum; perrofice Scholastica doctrinae Professores, quasdam in explicando natura lapidis statu, longissime ab ejus mente deflexerunt, ita in aspergendo puræ naturæ statu procul a principiis ejus immobilibus, quibus tota doctrina ejus adversus Pelagianos & Manichaeos incumbit, filium humanae rationis, potius quam Ecclesiastica traditionis confessando, recusat.

Secundo docet, felicem illam statum in quo Adam creatus fuit, connaturali sibi fuisse, ita aliter creari nequivit, neque subiici morti, & alias miseria corporis, aut pati in animo ignorantiam, & difficultatem, ex concupiscentia ortam. Itaque negat hominem potuisse a Deo creari in statu naturæ puræ, tum paritate donis supernaturalia excludente, tum etiam per exclusionem deorum integratis & immortalitatis, quae primis parentibus concessa sunt. Idem docent Gandavensis quodlib. 6.

qu. 11. & Editus in 2. dist. 26. cum hoc tamen discriminetur, quod primus afferit non solum donum integratis, seu subjectionem virium inferiorum ad rationem, & membrorum corporis ad animam, sed etiam immortalitatis donum pertinere ad naturam hominis in sua puritate, ita ut sine illis homo expers peccati originalis creari a Deo non poterit: alter vero docet quidem donum integratis esse hominum naturale, eique competens in pars naturalibus, sed fatur immortalitatem primi hominis, ipsi sufficie indebitum & supernaturale, subindeque Deum potuisse creare hominem purum a peccato, obnoxium mortis, & morbis ac doloribus corporalibus.

§. II.

Statutum prima Conclusio.

Dico primo: Primus parentis, atque aede totum genus humanum, poruit ante peccatum a Deo creari sine gratia gratum faciente; subindeque non ordinari ad gloriam Dei visionem & beatitudinem supernaturalem. Ita communiter docent Theologi Scholastici cum S. Thoma qu. 4. de malo art. 1. ad 14. ubi sic ait: Carenzia divina visionis duplicitus convenit aliqui, uno modo sic quod non habeat in se unde posse ad divinam visionem pervenire: & sic carentia divina visionis competere ei, qui in solis naturalibus est etiam absque peccato, sic enim carentia divina visionis non posse pana, sed deficitus consequens omnem naturam creatam. Quo nihil clarius & expellit contra doctrinam Jansenii dici potest.

Angelico Doctori adspicatur Subtilis in 2. dist. 28. quod unica num. 7. dicens: Potius aliquis esse in pars naturalibus, tam sine gratia, quam culpa.

Favet etiam Bulla a Pio V. contra Bajum edita, & a Gregorio XIII. renovata, ac postea iterum ab Urbano VIII. confirmata: nam in ea sequentes Baii propositiones damnantur.

Dens non potuisse ab inicio calorem creare hominem, qualis nunc nascitur: id est: defunctus justus originalis, & gratia sanctificante.

Humanus naturæ exsiccatio in consortio divinis naturæ (per gratiam sanctificantem) debita fuit integrata primi conditionis; ac proinde naturalis intendit est, & non supernaturalis.

Accedunt SS. Patrum testimonia præcipue D. Augustinus, cuius autoritate maxime abutitur Jansenius: nam lib. 3. contra Maximinam cap. 15. affirmit hominem ad similitudinem Dei formatum, ideo fieri gratia statum, quia non est natura: si autem gratia sit Del filius, non natura, hoc non est illi connaturaliter, seu connaturaliter debitur; nam implicat in terminis aliquip esse gratuitum, & esse naturæ debitum; subindeque potuit natura humana, pura ab omni peccato, sine tali dono creari.

Confirmatur. Angeli nunquam fuerunt infecti peccato originali, & tamen ab inicio calorem creare hominem, qualis nunc nascitur: id est: defunctus justus originalis, & gratia sanctificante.

Accedunt SS. Patrum testimonia præcipue D. Augustinus, cuius autoritate maxime abutitur Jansenius: nam lib. 3. contra Maximinam cap. 15. affirmit hominem ad similitudinem Dei formatum, ideo fieri gratia statum, quia non est natura: si autem gratia sit Del filius, non natura, hoc non est illi connaturaliter, seu connaturaliter debitur; nam implicat in terminis aliquip esse gratuitum, & naturæ debitum; subindeque potuit natura humana, pura ab omni peccato, sine tali dono creari.

Confirmatur. Angeli nunquam fuerunt infecti peccato originali, & tamen ab inicio calorem creare hominem, qualis nunc nascitur: id est: defunctus justus originalis, & gratia sanctificante. Antecedens probatur ex Augustino lib. 13. Conf. cap. a. 3. & 4. ubi in Angelorum creatione duas Dei actiones agnoscit; unam qua dedit eis esse suum substantiale, & facultates intelligendi ac volendi, omniumque earum facultatum ornamenta naturalia, puta species intelligibilis; & hanc actionem vocat Augustinus creationem naturæ, alteram vero actionem Dei admittit; qua Angelis infudit caritatem & amorem Dei sanctificantem; & banc largitionem gratia appellat, & addit unam gratiam Deum hanc fecundam actionem superaddidisse prime, quam per primam gratuitate Angelos eduxerat et nihilo: Sed Angelis in illo positis nullatenus debetur creatio: Ergo neque natura etiam angelica, pura a peccato originali, debetur caritas seu gratia sanctificans. Unde idem S. Doctor 12. de civit. cap. 9. afferit ad Angelos etiam pertinere quod sit Paulus: Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, id est ipsi profectis gratuito infusa & non innata, seu connaturaliter debita: & Basil. lib. de Spiritu Sancto cap. 16. Ipsa (inquit) estiles Virtus, non natura sua facta sunt, sed a Spiritu Sancto.

Potest etiam concludo hac ratione funderi: Dona sunt supernatura gratia & gloria, & ordinatio creatura ad finem supernaturalem, non recipiunt potestiam ejus naturalem, sed dumtaxat obedientiam; ut communiter docent Theologi, qui triplicem potestiam recipiunt in creaturis distinguunt: unam naturalem, in qua recipiuntur accidentia connaturalia subiecto; alteram violentiam, in qua subiectantur accidentia contraria, & repugnantia illius naturæ; sicut se habet calor respectu aquæ; aliam vero obedientiam, quæ creatura intelligentia subditur Deo ad recipientias formas ordinis supernaturalem: Sed Deus non tenet confitentes creaturam, neque naturam sua facta sunt, sed a Spiritu Sancto.

patet.